

ЗАМЫН ХӨДӨЛГӨӨНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫГ ХАНГАХАД ИРГЭН АЛБАН
ТУШААЛТНЫ ҮҮРЭГ ОРОЛЦООГ НЭМЭГДҮҮЛЭХ
ЗАРИМ АСУУДАЛ

Б.Зоригт

ХСИС-ийн АШБС-ийн магистрант,
цагдаагийн хошууч

Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдал гэж замын хөдөлгөөнд оролцогчдыг зам тээврийн осол, зөрчил, түүнээс үүдэн гарах хор уршгаас хамгаалсан байдлыг ойлгоно.

Зам тээврийн осол гэж зам дээр тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөс үүдэн хүний амь нас, эрүүл мэнд хохирох, тээврийн хэрэгсэл болон зам, замын байгууламж эвдэрч гэмтэх, ачаа болон бусад эд хөрөнгийн хохирол учрахыг хэлнэ.

Эд материалын хохиролтой зам тээврийн осол гэж зам дээр тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөс үүдэн тээврийн хэрэгсэл болон замын байгууламж эвдэрч гэмтэх, ачаа болон бусад эд материалын хохирол учруулахыг хэлнэ.

Хүн гэмтсэн осол гэж зам дээр тээврийн хэрэгслийн буруу хөдөлгөөнөөс үүдэн хүний амь бие, эрүүл мэнд хохирохыг хэлнэ.

2018 оны эхний 7 сарын байдлаар Бүртгэгдсэн нийт зам тээврийн ослын 88.8 хувийг эд материалын хохиролтой осол, харин 11.2 хувийг хүн гэмтсэн осол эзэлж байна. Хүн гэмтсэн ослын 74.3 хувь, эд материалын хохиролтой ослын 91.1 хувь нь Улаанбаатар хотод бүртгэгджээ. 2018 оны эхний 7 сарын байдлаар улсын хэмжээнд зам тээврийн ослын улмаас 163 хүний амь нас хохирсон байна. Ослын 76 хувь нь орон нутгийн замд бүртгэгдсэн. Орон нутгийн замд гарч буй осол нь дийлэнхдээ жолооч аюулгүй байдлыг хангаагүйгээс үүдэлтэй гардаг.

Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн зам тээврийн ослын 91.0 хувь нь мөргөлдөх, 6.7 хувь нь явган хүн дайрах хэлбэртэй байхад орон нутагт 63.6 хувь нь мөргөлдөх, 18.2 хувь нь онхолдох хэлбэртэй байна.

Хүний амь нас хохирсон ослыг сараар авч үзэхэд, 7 дугаар сард хамгийн их бүртгэгдсэн нь тухайн сард хүмүүс амралт, аялал, зугаалгаар хөдөө, орон нутаг руу их явдагтай холбоотой байх талтай.

Зам тээврийн ослын шалтгааныг дараах байдлаар ангилдаг. Үүнд:

- Жолоочийн буруутай үйлдэл
- Явган зорчигчийн буруутай үйлдэл
- Замын нөхцөл
- Техникийн гэмтэл

Улсын хэмжээнд 2018 онд бүртгэгдсэн зам тээврийн ослын 97.5 хувь нь жолоочийн буруугаас, 2.4 хувь нь явган зорчигчийн буруутай үйлдлээс, 0.1 хувь нь замын нөхцлөөс болсон бөгөөд өмнөх оны мөн үеэс жолоочийн буруутай үйлдлийнх 0.2 хувиар нэмэгдэж, явган зорчигчийн буруутай үйлдлийнх 0.2 хувиар буурч, замын нөхцлөөс болсон осол өмнөх оны мөн үеийн түвшинд байна.

Жолоочийн буруутай үйлдлээс бүртгэгдсэн ослын голлох шалтгааны эзлэх хувийг харуулбал:

-Хажуу хоорондын зай тохируулаагүйгээс - 43.4 %

-Уулзвар гарц нэвтрэх журам зөрчсөн -15.3 %

-Эгнээ байр буруу эзэлсэн – 14.8 %

-Ухрах үйлдэл буруу гүйцэтгэсэн – 8.2 %

-Хурд хэтрүүлсэн – 2.3 %

-Согтуугаар тээврийн хэрэгсэл жолоодсон -2.2 %

Жолоочийн буруутай үйлдлийн улмаас бүртгэгдсэн ослын шалтгаан Улаанбаатар хот болон орон нутгийн замд ялгаатай байна. Үүнд:

Улаанбаатар хотод Орон нутаг Хажуу хоорондын зай тохируулаагүй-48.6% Анхаарал болгоомжгүй хөдөлгөөнд оролцсон- 20.2%, Уулзвар гарц нэвтрэх журам зөрчсөн-16.5% , Зогсоох арга хэмжээ аваагүй - 16.3%,Эгнээ байр буруу эзэлсэн- 16.5%,Хажуу хоорондын зай тохируулаагүй-9.9%,Ухрах үйлдэл буруу гүйцэтгэсэн 8.3%,Хурд хэтрүүлсэн-9.1%, Зогсоох арга хэмжээ аваагүй - 2.1% Ухрах үйлдэл буруу гүйцэтгэсэн -9.0%, Анхаарал болгоомжгүй хөдөлгөөнд оролцсон-2.0% Согтуугаар тээврийн хэрэгсэл жолоодсон-8.5%Бусад-6.0%, Бусад-27.0%

Явган зорчигчийн буруутай үйлдлээс гарах осол дараах шалтгаантай байдаг. Үүнд:
-Явган хүний гарцын шугам, гарамгүй газраар зам хөндлөнгарах,
-Гэрлэн дохио зөрчиж зам хөндлөн гарах,
-Ойртон ирж яваа тээврийн хэрэгслийн урдуур зам хөндлөн гүйх
-Зогсож буй автомашины урдуур буюу автобуснаас буугаад урдуур нь замын зорчих хэсэгт орох,

-Замын зорчих хэсэг дээр буюу зорчих хэсгийн захаар дагаж явах,
-Согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэж биеэ авч явах чадваргүй үедээ замын зорчих хэсгээр явах, хэвтэх,

-Замын голоор тавьсан тусгаарлах хайс, хашлага дээгүүр давах, доогуур нь шургах,
-Замын хөдөлгөөнд оролцохдоо анхаарал болгоомжгүй оролцох /зам хөндлөн гарахдаа гар утсаар ярих, захиа бичих, чихэвчний хөгжим сонсох/,

-Сургуулийн өмнөх насны хүүхдийг харгалзах хүнгүйгээр замын хөдөлгөөнд оролцуулах /Эцэг, эх, асран хамгаалагчийн буруугаас/ зэргээс автомашинд дайрагдах, мөргөгдөх.

-Явган зорчигч гэж замаар явган яваа /зам дээр ажил, үүрэг гүйцэтгэж байгаагаас бусад/ хүнийг хэлнэ.

-Замын хөдөлгөөнд оролцогч гэж замаар яваа жолооч, явган зорчигч болон тээврийн хэрэгслээр зорчигчийг хэлнэ. Явган зорчигч жолоочийн нэгэн адил замын хөдөлгөөнд оролцогч юм.

Явган зорчигчийн буруутай үйлдлээс шалтгаалсан зам тээврийн ослын 88.5 хувь нь Улаанбаатар хотод бүртгэгдсэн байна. Нийт явган зорчигчийн буруутай үйлдлээс бүртгэгдсэн ослын 32.9 хувийг явган зорчигч согтуугаар замын хөдөлгөөнд оролцсоны улмаас, мөн сургуулийн өмнөх насны хүүхдийг харгалзах хүнгүй замын хөдөлгөөнд оролцуулсанаас болсон осол 7.3 хувийг эзэлж байна.

Замын нөхцлөөс гарах ослын голлох шалтгаан нь: Замын гадаргуу, нөхцөл, замын гэрэлтүүлэг, замын тэмдэг, тэмдэглэгээ ойлгомжгүй байснаас Замын нөхцлөөс шалтгаалан гарсан ослын 59.1 хувь нь Улаанбаатар хотод, 40.9 хувь нь орон нутагт бүртгэгдсэн байна. Замын эвдрэл, гэмтэл нь Хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангахад сөрөг нөлөө үзүүлж, зам тээврийн осол гарах шалтгаан нөхцлүүдийн нэг болдог байна.

Техникийн гэмтлээс шалтгаалсан зам тээврийн осол: Техникийн гэмтэл сааталд жолоочоос хамааралгүй техникийн гэмтэл, тухайлбал жолооны хүрд гацах, тоормос гэнэт барихгүй болох, гэрэл дохионы саатал, хөдөлгүүрийн гэмтэл гэх зэргийг хамруулна. Автомашины техникийн хэм хэмжээ тогтоохдоо замын хөдөлгөөнд оролцогчийн бие болон сэтгэл зүйн дараахь үзүүлэлтүүдийг заавал тооцох шаардлагатай. Үүнд:

- Найдвартай ажиллагаа;
- Ашигтай ажиллагаа;
- Мэдээллийг хүлээн авах чадвар;
- Мэдээллийг боловсруулах чадвар;
- Тосон хариулах чадвар;
- Хөдөлмөрийн чадвар;
- Замын хөдөлгөөнд бэлтгэсэн байдал;
- Хөдөлгөөнд оролцогчийн ухамсар болон ёс зүй

Техникийн гэмтлээс шалтгаалсан зам тээврийн осол 2018 онд бүртгэгдээгүй байна. Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагаас гаргасан судалгаагаар жил бүр 1.2 сая хүн зам тээврийн ослоор нас барж, 50 сая хүн хөгжлийн бэрхшээлтэй болох төлөвтэй байна гэсэн үр дүн гарсан байна.

Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын асуудлыг зөвхөн замын хөдөлгөөнд оролцогчид болон цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагаа гэдэг ойлголтоос Монгол Улс татгалзаж, “Хүн-Тээврийн хэрэгсэл-Зам-Орчин” гэсэн өргөн хүрээнд авч үзэх болсон.

Дэлхий дахинд зам тээврийн осол гэмтлийн улмаас жилд 1,2 сая хүн амь насаа алдаж байна. Энэ байдал хэвээр үргэлжлэвэл, зам тээврийн осол нь зүрхний шигдээс, сэтгэлийн дарамтын дараа хүн амын нас баралтын гурав дахь гол шалтгаан болж байгаа юм.

Иймд НҮБ Ерөнхий Ассамблейн 2010 оны 64/255 дугаар тогтоолоор 2011-2020 оныг “Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын жилүүд” болгон зарлаж зам тээврийн ослын улмаас нас баралтыг үндэсний, бүс нутгийн, дэлхийн түвшний үйл ажиллагаагаар 50 хувиар бууруулах зорилт дэвшүүлсэн. Монгол Улс “Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлаас үүдэн гарч буй осол хэргээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг удаа дараа зохион байгуулсан бөгөөд эдгээр нь ихэвчлэн Замын цагдаа, жолооч нарт хандаж байсан гэж үзэж болохоор байна.

Энэхүү урьдчилан сэргийлэх ажлыг иргэн, албан тушаалтанруу чиглэж зохин явуулбал илүү үр дүн гарах боломжтой юм. Иргэн, албан тушаалтны үүрэг. Үүнд:

Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах талаар иргэн, албан тушаалтан дараахь үүргийг хүлээнэ:

а/ стандартын шаардлага хангаагүй буюу замын хөдөлгөөний дүрмийн 2 дугаар хавсралтад заасан техникийн гэмтэлтэй, мөн тогтоосон журмын дагуу техникийн улсын үзлэг, тооллогод ороогүй, улсын дугааргүй тээврийн хэрэгслийг замын хөдөлгөөнд оролцуулахгүй байх;

б/ тухайн тээврийн хэрэгслийн ангилалд тохирох жолоодох эрхийн үнэмлэхгүй (жолоодлогын дадлага хийхээс бусад тохиолдолд) буюу түүнчлэн согтууруулах ундаа, мансууруулах бодис, сэтгэцэд нөлөөлөх эм, бэлдмэл хэрэглэсэн мөн хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангаж чадахааргүй өвчтэй буюу ядарсан хүнээр тээврийн хэрэгсэл жолоодуулахгүй байх;

в/ гинж, ажлынхаа хэрэгслээр замын хэсэг, бусад элементийг эвдэж болзошгүй трактор, өөрөө явдаг машин, механизмыг хатуу хучилттай замаар явуулахгүй байх;

г/ засмал замд 50 метрээс дотогш хариулгагүй мал, тэжээвэр амьтдыг оруулахгүй байх;

д/ механикжсан тээврийн хэрэгслийг өмчилж авснаас хойш 72 цагийн дотор, ашиглалтаас хассанаас хойш 1 сарын дотор, тээврийн хэрэгслийн марк, зориулалт, өнгө, хөдөлгүүр буюу арлын дугаар өөрчилсөн бол 7 хоногийн дотор замын цагдаагийн албанд бүртгүүлэх.

Зам ашиглалт, хот тохижилтын асуудал эрхэлсэн байгууллагын ажилтан, албан тушаалтан нь зам, төмөр замын гарам буюу замын бусад байгууламж, хөдөлгөөн зохицуулах техник хэрэгслийг холбогдох норм, дүрэм, стандартын шаардлагын дагуу бүрэн бүтэн байлгах, хэрэв эдгээр нь эвдэрсэн буюу замын гадаргуу мөстсөн зэргээс хөдөлгөөнд аюул учирч болзошгүй үед түүнийг нэн даруй засах, цэвэрлүүлэх арга хэмжээ авна.

Монгол улсад гарч буй осол нь зам мөн тээврийн хэрэгсэл бус иргэдийн мэдлэг боловсрол, соёл, хайхрамжгүй, болгоомжгүй үйлдэл, стресс аливаа нэгэн газар түргэн шуурхай очих хүсэлтэй нь холбоо хамааралтай байж болох юм. Иймд учир иргэдэд зар сурталчилгаа мэдээллийг тогтмол түгээж түгжрэлийг бууруулах алхамуудыг шат дараатай авч ажиллах шаардлага тулгарч байна.

Ингэснээрээ замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах нэг нөхцлийг хангана гэсэн үг юм.

Замын цагдаагийн алба нь 2018 онд замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах, гарч болзошгүй эрсдэлээс эрдэнэт хүний амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгийг хамгаалах, хуулиар хүлээсэн үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэх зорилгоор хяналт шалгалтыг эрчимжүүлэн, Замын хөдөлгөөний дүрэм, Зөрчлийн тухай хууль болон ослын хор уршгийг таниулах, сурталчлах, хөдөлгөөнд оролцогчдын сахилга, хариуцлагыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр идэвхитэй ажиллалаа.

Уг үйл ажиллагааны үр дүнд 2018 оны 1 дүгээр улирлын байдлаар хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг 28 хувиар, ослын улмаас амь нас нь хохирсон хүн 33.7 хувь, гэмт хэргийн улмаас гэмтсэн хүн 27.5 хувь, амь нас нь хохирсон хүүхдийн тоо 76,9 хувиар, гэмтсэн хүүхдийн тоо 32 хувиар, явган зорчигчийн буруутай үйлдлээс гарсан осол 58.3 хувиар гэх зэргээр тус тус буурсан эерэг үзүүлэлттэй байна.

2017 оны байдлаар Монгол улсын хэмжээнд 1,153,000 жолооч бүртгэгдэж, 900,000 гаруй тээврийн хэрэгсэл хөдөлгөөнд оролцож, 975 замын цагдаагийн алба хаагч хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр үүрэг гүйцэтгэж байгаа бөгөөд олон улсын жишгээр нэг алба хаагч өдөрт дунджаар 120-150 тээврийн хэрэгсэл шалгах байдаг бол манай улсад нэг алба хаагч өдөрт 1800 орчим тээврийн хэрэгслийг шалгах шаардлага гарч байна гэсэн үг.

Автомашинжилтын түвшингийн зүй тогтлоор 1000 хүнд ноогдох автомашины тоо 30-аас дээш болоход замын нэвтрүүлэн өнгөрүүлэх чадварыг хангах асуудалд бэрхшээл үүсэх, 130-аас дээш бол тухайн хотын автомашинд хязгаар тавих, 200-250 хүрвэл нийтийн үйлчилгээний тээврийн хэрэгсэлд давуу эрх өгч зөвхөн түүгээр үйлчлүүлэх асуудал тавигддаг. Авто замын түгжрэлийн асуудал ярьж байгаа дэлхийн томоохон хотуудын хувьд 1000 хүнд ногдох суудлын автомашин нь 120-оос дээш байгаа бөгөөд Нийслэлийн хэмжээнд энэ үзүүлэлт 239 байна.

Түүнчлэн тус алба нь хуулиар хүлээсэн үндсэн чиг үүргээсээ гадна хөдөлгөөний ачааллыг бууруулахад дэмжлэг үзүүлж төрийн тусгай хамгаалалтын тухай хуульд заасан албан тушаалтан, зочин төлөөлөгчдийн замын хөдөлгөөнд оролцох үед, замын хөдөлгөөнд оролцогчдод аюултай нөхцөл байдал /зам, замын байгууламж эвдэрсэн, байгалийн гамшиг, гал түймэр, халдварт өвчин гэх мэт/ үүссэн үед, эрх бүхий байгууллагын гаргасан шийдвэрийн дагуу /баяр наадам, тэмцээн уралдаан, жагсаал цуглаан гэх мэт/ нийтийг хамарсан арга хэмжээ зохион байгуулах үед, зам тээврийн осол гарсан үед замын хөдөлгөөнд оролцогчдын хэвийн зорчих нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор биет зохицуулалт хэлбэрээр хөдөлгөөн зохицуулалт хийж ажиллаж байгаа бөгөөд сүүлийн жилүүдэд иргэдээс цагдаагийн алба хаагчаар биет зохицуулалт хийх бус техник технологи /гэрлэн дохио,

хяналтын камер, хөдөлгөөний ачаалал мэдрэгч гэх мэт/ ашиглан зохицуулалт хийж байх талаар саналууд ихээр ирэх болсон.

Улаанбаатар хотын авто замыг 100 хувь гэж авч үзвэл цагдаагийн алба хаагчид 20 хувийг нь хяналтандаа авч, үлдсэн хувийг нь гэрлэн дохио, тэмдэг тэмдэглэлийн дарааллаар зохицуулж хөдөлгөөнд оролцох ёстой байдаг.

Мөн бусад орнуудын цагдаагийн байгууллага ч энэ жишгээр хөдөлгөөн зохицуулалт, хяналт шалгалтын ажиллагааг явуулж байна. Иймд тус албанаас замын хяналтын төхөөрөмж ашиглан хянаж, зохицуулах боломжтой уулзваруудад ажиллаж байгаа алба хаагчдыг шилжүүлэн гудамж, замд хяналт тавих, бусад зам уулзваруудад нэмэгдлээр ажиллуулахаар төлөвлөж байна.

Тухайлбал: БГД-ийн нутаг Өргөө кино театр, Ахуй үйлчилгээний төв, Гэмтлийн эмнэлэгийн баруун урд болон 25-р эмийн сангийн уулзвар, 100 айл, Замын цагдаагийн баруун урд уулзвар, Урбанек төв зэрэг уулзваруудад замын хяналтын төхөөрөмжөөр хөдөлгөөн зохицуулалт хийж, ажиллаж байсан алба хаагчдыг алслагдсан болон бусад гудамж замуудад сэлгэн ажиллуулна.

Зарим уулзваруудыг техник төхөөрөмжөөр зохицуулах хэдий ч байнгын хяналттай байлгах тул иргэд та бүхэн цагдаа ирж зохицуулна гэсэн сэтгэлгээг өөрчилж, хөдөлгөөнд дэг журамтай, сахилга, соёлтой оролцохыг зөвлөж байна.

Орон сууц болон гэр хороолол доторх замын аюулгүй байдлыг хэрхэн хангах вэ?

Монгол улсын Замын хөдөлгөөний дүрэмд “Тээврийн хэрэгслийн хурдыг Хорооллын доторх замд цагт 20 км-ээс хэтрүүлэхгүйгээр явна” гэж заасан байдаг.

Сүүлийн үед орон сууц болон гэр хорооллын доторх замд жолооч нар хөдөлгөөнд оролцохдоо анхаарал болгоомжгүй, хурд хэтрүүлсний улмаас байрныхаа гадаа тоглож байгаа хүүхдүүд, явган зорчигчдыг мөргөж гэмтээх явдал нэмэгдэж байна.

МУ-ын Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хуулийн дагуу “Жолооч тээврийн хэрэгслийн хурдыг зөвшөөрөгдсөн дээд хязгаараас тавь хүртэл хувиар хэтрүүлсэн буюу хороолол доторх замд 30 км/ц хурдтай зорчсон бол нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээний арван хувьтай тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох шийтгэл оногдуулна”, мөн тавиас дээш хувиар хэтрүүлсэн буюу 40 км/ц түүнээс дээш хурдтай зорчсон нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээний хорин таван хувьтай тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгож, тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг зургаан сарын хугацаагаар хасах шийтгэл оногдуулах” юм.

Иймд орон сууц болон гэр хороолол доторх замын аюулгүй байдлыг хангахдаа:

- Эцэг эх, асран хамгаалагч нар бага насны хүүхдээ үргэлж хараа хяналтандаа байлгах,
- Автомашин ойртон ирж байгаа тохиолдолд гараас нь хөтлөх буюу тэврэх
- Авто замтай ойролцоо бага насны хүүхдийг толуулахгүй байх,
- Автомашины ард тоглож байгаа хүүхэд таны арын толинд сайн харагдахгүй учир хөдөлгөөн эхлэхээс өмнө аюулгүй байдлыг хангаж эргэн тойрныг сайтар нягталсны дараа хөдлөх,
- Машинаа хөдөлгөхдөө ямар нэгэн анхаарал сарниулах үйлдэл хийхгүй байх. /Тухайлбал: Гараараа даллах, утсаар ярих, яарч сандрах гэх мэт

Иймд бага насны хүүхдүүд сониуч зантай хурдан хөдөлгөөнтэй байдаг учраас зогсож буй машины урд, ардаас гэнэт гүйж гарч ирэх аюултай тул хөдөлгөөний хурдыг зөв тохируулж, анхаарал болгоомжтой зорчихыг зөвлөж байна.

Азийн Хөгжлийн банкны дэмжлэгтэй хэрэгжүүлж буй “ЗХАБ-ын бодлого, төлөвлөгөө боловсруулах” төсөл юм. Энэхүү төслийн хүрээнд өндөр хүчин чадал бүхий 2 сервер, осол гэмтлийн мэдээллийн нэгдсэн сангийн программ, 85 ширхэг тавлет бүхий зүйлийг ЗЦА-нд хүлээлгэж өгч аймаг, дүүрэг дэх замын цагдаагийн тасгуудад тараасан.

Энэхүү тоног төхөөрөмж, сервер нь зам тээврийн ослын шалтгааныг зөв тогтоох, хариуцлагын тогтолцоог бий болгох, урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг тодорхой чиглэлд зохион байгуулахад чухал үүрэгтэйгээс гадна алба хаагчдын ажлыг хөнгөвчлөх, тээвэрлэлтийн үеийн найдвартай, аюулгүй байдлыг хангагдахад гол үүргийг гүйцэтгэдэг юм.

Эдгээр тоног төхөөрөмжийг мөн орон нутгийн замын хяналтын байцаагч, сургалтын төвд олгож байгаа юм. Тоног төхөөрөмжөөс гадна замын цагдаагийн алба хаагч, байцаагч нарын ур чадварыг чадавхижуулах, хөдөлгөөнд оролцогч тээврийн байгууллагууд, жолооч нар, хүүхэд багачууд, иргэдэд зориулсан шаталсан сургалт, мэдээллийг давхар явуулж байгаагаараа үр дүнгээ өгч байна.

Дүгнэлт

Улаанбаатар хотод зам тээврийн осолд өртөж хохирсон хүмүүсийн 58.6 хувийг явган зорчигчид эзэлж байгаа нь хүмүүсийн замын хөдөлгөөний дүрмийн мэдлэг дутмаг, мэдсэн ч дүрмээ

биелүүлдэггүй байдал, тэдэнд оногдуулах хариуцлага хэрэгжихгүй байгаагаас амь насаа алдах, бэртэл, гэмтэл авч хохирсоор байна.

Зам тээврийн ослын улмаас амь насаа алдсан хүүхдүүдийн 83.6 хувийг орон нутагт бүртгэгдсэн осол эзэлж байна. Хүүхдийн замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангахад зайлшгүй шаардлагатай зүйлсийн нэг бол автомашин доторх аюулгүй байдлыг бүрэн хангаж, хүүхдийн зориулалтын хамгаалах бүс, хамгаалалтын суудал хэрэглэж хэвших явдал юм.

Улаанбаатар хотод зам тээврийн осолд өртсөн хүүхдүүдийн дийлэнх нь явганаар замын хөдөлгөөнд оролцогч хүүхдүүд байгаа нь хүүхдүүдэд замын хөдөлгөөний мэдлэг, замын хөдөлгөөнд зөв оролцох дадал хэвшээгүйтэй холбоотой гэж үзэж байна.

Иймд сургуулийн өмнөх болон сургуулийн насны хүүхдүүдэд Замын хөдөлгөөнд оролцох мэдлэг, замын хөдөлгөөний боловсролыг олгож, зөв оролцох дадлыг багаас нь эзэмшүүлэх шаардлагатай байна. 2018 оны 7 сарын байдлаар зам тээврийн осолд өртсөн жолооч, тээврийн хэрэгслээр зорчигчдын зөвхөн 13.7 хувь нь хамгаалах бүс хэрэглэсэн байжээ. Зам тээврийн осол гарах үед хамгаалах бүс хэрэглээгүй хүмүүсийн 32 хувь нь нуруу, 50-аас дээш хувь нь толгой, нуруундаа гэмтэл авч хамар, эрүү, эгэмний яс хугарч, дух нүүрний хэсэг нь зүсэгддэг байна.

Манай орны зам хангалттай сайн биш байхад замын нөхцлийн улмаас гарсан ослын тоо маш бага байгаа нь замын эвдрэл гэмтэл, онгорхой нүх, овоолсон шороо, зузаан мөстсөн замын хэсэг, замын бусад хангалтгүй нөхцлийг тойрох зорилгоор автомашины жолооч хөдөлгөөний чиглэлээ гэнэт өөрчлөх, тойрч эсрэг урсгалд орсноос гарсан ослын тохиолдлын бурууг жолооч, бусад хөдөлгөөнд оролцогчдод хариуцуулдагтай холбоотой байна.

Иймд замын нөхцлөөс шалтгаалсан зам тээврийн ослын хохирлыг зам, байгууламжийг хариуцсан байгууллага, аж ахуйн нэгжид бүрэн хариуцуулдаг болговол замын нөхцөл сайжрах нэг нөхцөл болно гэж үзэж байна.

Санал

Нэг саяас дээш хүн амтай, тухайн үндэстнийхээ хүн ам, эдийн засаг, шинжлэх ухааны дэвшил, соёлын чиг хандлагын төв цэг болсон зүрхэн хэсгийг метрополис хот хэмээн нэрийддэг. Тэгвэл Улаанбаатар метрополис хот. Ийм хотын наад захын шаардлага нь замын түгжрэлгүй байх, эрүүл аюулгүй орчинд амьдрах юм. Улаанбаатарт өдөртөө 100 гаруй хүүхэд мэндэлдэг бол өдөртөө 200 орчим авто машин шинээр дугаар авдаг гэсэн албан ёсны тоо баримт байдаг. Улаанбаатар хотын түгжрэлийг бууруулах зорилгоор замын цагдаагийн албанаас үргэлж шинэлэг санааг хэрэгжүүлж ажилладаг. Хотын авто замын түгжрэлийг бууруулах хүрээнд одоо 100 айлын барилгын захуудыг нүүлгэх ажлыг дэс дараатай явуулж байна. Хэрэв нүүлгэхивэл агаар, хөрсний бохирдлоос эхлээд замын түгжрэл хүртэл мэдэгдэхүйц байдлаар арилна.

Үүнээс гадна Мобиком, Скайтелийн төв болох гар утас худалдааны Тэди, Жи мобайлийн төв, мөн дэргэдэх Монтел худалдааны төвүүдийг нүүлгэх ажлыг хийвэл тухайн бүсийн түгжрэл буурах нь ойлгомжтой. Яагаад түгжрэл үүсч байна вэ гэхлээр бүтэн өдрийн турш хөл хөдөлгөөн ихтэй байдаг газрууд. Жишээ нь гар утасны ганц дугаар, батарей, цэнэглэгч авахын тулд зам дээр машинаа тавьчихдаг. Уг нь Тэди төвийн хувьд 110 машины зогсоолын багтаамжтай.

Гэхдээ ихэнх хэсэгт нь Тэди төвийн ажилчид, алба хаагчид машинаа тавьдаг. Харин үйлчлүүлэгч, иргэд машин тавих зай хомс байдаг. Тэдигийн өмнөх авто машины зогсоолоор өдөртөө 200-300 орчим авто машин үйлчлүүлдэг талаар зогсоолын ажилтны баримт мэдээ байгаа. Авто зогсоолоос гадна тэр хавийн авто замын нэгдүгээр эгнээ, орон сууцны хороолол дундах зам дээр авто машинаа хаячихаад бүтэн өдөржин алга болдог. Мобиком, Скайтел, Жи мобайлийн хувьд 100 айлаас дутахгүй замын түгжрэл бий болдог тул хотын төвийн бүсээс гаргачихад хүндрэл багсана.

Харин Дүнжингарав захын хувьд хотын төвөөс зайдуухан хангалттай хэмжээний авто зогсоолтой үйл ажиллагаа явуулж байна. Тэнд үйлчлүүлж буй үйлчлүүлэгч нарын хувьд түгжрэл хотын төвийг бодвол багатай байна.

Бага тойрууг тойрсон бас нэг түгжрэл байдаг нь Улсын их дэлгүүр. Улсын их дэлгүүр, Номингоор үйлчлүүлэх гэсэн хүмүүс хаа холоос явган ирэхгүй. Дор бүрнээ автомашинтай ирээд зогсоол хайж явдаг. Их дэлгүүрийн зүүн талаас 24 дүгээр сургууль хүртэл байрууд дундах замд ямар нэгэн байдлаар машин зөрөх боломж бараг л байхгүй. Зогсоолгүйн улмаас байрны гадаа машин тавигдахаас өөр сонголтгүй. Нэгэнт Их дэлгүүрийг нүүлгэх боломжгүй тул өмнөх ил зогсоолын талбайг нь ашиглаад давхар граш барьж болох юм. Үйлчлүүлэх хүмүүс нь зогсоолд төлбөрөө төлөөд хэдэн цагаар ч хамаагүй үйлчлүүлэхээр зохицуулах шаардлагатай. Нийслэлийн Засаг даргын тамгын газар, түүний харьяа 33 агентлагийг Яармаг руу нүүлгэх шийдвэр гарч байгаа ч үүний оронд Тэди, скайтел, зарим нэг түгжрэл үүсгэдэг том том захуудыг нүүлгэх нь зөв санаа байх боломжтой.